

שיחה

מאיה במברגר משוחחת עם איוה כפרי רגע לפני פתיחת התערוכה

מאיה: את פותחת את הצהרת האמן שלך באמירה "אני ציירת". גם כאשר הציור שלך זלג בתקופות מסוימות מחוץ למסגרת שלו, עדיין התייחסת אליו כאל ציור: ציור במרחב, או מרחב ציורי. מה זה אומר מבחינתך זה שאת ציירת?

איוה: זה אמצעי הביטוי שלי. אני משתמשת בצבע, קו וכתם. במונח הכי בסיסי אני יוצרת קומפוזיציה שמביעה משהו, בין אם היא בדו מימד או מתרחשת בחלל. הציור מאפשר פעולה ממקום פיזי ואינטואיטיבי, שרק אחריה מגיע השלב של להבין מה עשיתי ולמצוא השתייכות. הציור יותר חכם ממני בהרבה מובנים והוא מתפתח באופן אינהרנטי, לאו דווקא מתוך החלטות. אני מציירת כל כך הרבה שנים שיש לפעולה כבר חיות וחוכמה משל עצמה. אני לומדת המון על עצמי ועל המקום שאני נמצאת בו, למרות מה שאני חושבת.

מ: איפה חשבת שאת נמצאת לעומת מה שגילית?

א: לקראת התערוכה שהייתה אמורה להיפתח לפני שנה גיליתי את האלומיניום, שבדומה לפרספקס הוא חומר נוקשה ומבריק שזורק את הצבע החוצה. האלמנט של המראה מחזיק בתוכו משחקים – בין אם אני מדביקה עליו משהו שקוף ובין שאני מסתכלת ומשתקפת בפנים. רציתי לעשות עוד ועוד ציורים על אלומיניום וגם בניתי לעצמי בראש סוג של מיצב עם השתקפויות. זאת הייתה התכנית ואז פשוט...

מ: היית במקום אחר.

א: חזרתי לסטודיו ופתאום בא לי בד. אחר כך יכולתי לנתח ולהבין מאיפה זה מגיע, באיזה מקום הייתי ולמה - שמשוהו באיכות המכילה והסופגת של הבד משך אותי. אבל דווקא בגלל שיש לי נטיה לחפור, אני מנסה לסמוך על עצמי בזמן היצירה ואני מאוד משתדלת פשוט להיות.

מ: אין שם מאמץ או פעולה מודעת שאת עושה כדי להיכנס למצב הזה?

א: לא. להפך. אני מציירת מאז ומתמיד וזה חלק ממני כמעט כמו שפת אם. מתקיים סוג של שחרור מעצם זה שאני מנהלת דיאלוג עם ציור.

מ: את משתמשת במילה דיאלוג אבל הציור לא באמת מדבר אליך חזרה. יכול להיות שבעולם מסוים הוא כן. אבל יש גם מרחב שבו שני הצדדים קיימים בתוכך. גם הצד של הציור.

א: את יודעת... זה לא מדבר... זה לא puppet show. הציור קיים.

מ: זה כבר יוצא החוצה ממך.

א: בדיוק. אני מתחילה ציור והבחירה הראשונה היא המצע שכבר מתווה אמירה מסוימת לציור. ואז יש אותו מולי ואני מגיבה באיזשהי ג'סטה שנראית לי הכרחית, נניח קו או כתם של צבע, או דימוי שאני מדביקה, ואז זה מולי, והדיאלוג הולך ומתפתח. ישנה דיאלקטיקה מסוימת של בחירה ושחרור, פעולה ובחירה. אני מדברת בשפה של הציור.

מ: יש גם את השלב שאת כותבת, שמתרחש כל הזמן. האם הכתיבה נועדה להוציא את המחשבות כדי לנקות את הזרם הראשוני ולעשות מקום למרחב יותר אינטואיטיבי, או שהיא שלב של מחשבות שעוזרות להבין בדיעבד פעולות שעשית?

א: אם זה לקראת תערוכה זה יכול להיות הרהורים שמנסים להבין איפה אני נמצאת ומה אני רוצה להגיד ואיך אני רוצה לתקשר את זה. בזמנים אחרים זה ההתרשמות שלי ממה שקורה באותו רגע.

מ: הקו הסגול הזה מרגיש לי ככה?

א: דווקא בזמן האחרון אני משתדלת להיות פחות במקום הזה ואני יותר סומכת על עצמי ולא מתעדת כל שלב. בעצם... זה ניכר בציורים. הכל כל כך... כל כך שקוף בעצם. אני כזו שקופה. לא חיברתי את זה.

מ: את הכתיבה ואת השינוי בציורים? מה השתנה בציורים שפחות מבקש את הכתיבה?

א: אני יותר שמה דגש על להיות בתוך הציור ופחות על להתבונן בו. בפרספקטים שהוצגו בתערוכה הקודמת הייתי יותר אנליטית בצורת הפעולה: להניח, להסתכל, לחשוב, להוריד.

מ: פחות מתפרץ.

א: עכשיו אני צריכה להיות באיחוד מוחלט עם הציור.

מ: שזה תמיד הרגיש לך מה שאת עושה, אבל פתאום יש רצף.

א: הדבר שתמיד הנחה אותי היה שיהיה כמה שפחות מרחק ביני ובין הציור בסופו של דבר. זה המדד שלי. אז מבחינתי לא ראיתי את עצמי גם אז כאנליטית.

מ: אם אנחנו פועלים מהבטן זה יותר קרוב ואם אנחנו מהראש אז זה לא? האם לא יכולה להיות קרבה לעבודה ממקום אחר?

א: אני לא מרגישה פחות קרבה לעבודות הקודמות. רק ברמה של הנראות של זה – ראו יותר את המרחב בין הג'סטות, ובציורים עכשיו פחות.

מ: וכשנוצר לך בכל זאת המבט החיצוני מרגע שסיימת עבודה, והעבודות מתחילות להתגבש לתערוכה. גם עכשיו כשאנחנו מתבוננות הן נמצאות פיזית במרחק יותר גדול מאיתנו. איך השלב של להתבונן בזה מאיזשהו מרחק?

א: היום זה פעם ראשונה שזה קרה, זה מרגש. מאוד סקרן אותי לראות איך העבודות האלה יתפקדו מחוץ לסטודיו. בתערוכה הזו הרבה פחות העסיקו אותי מחשבות שהעסיקו אותי בתערוכות קודמות, על ציור כמדיום. בכל ציור הוצאתי משהו מה-system עד שכל מה שהתגבש בחוץ נבנה כתערוכה. זה נבע לגמרי ממקום של צורך ותשוקה.

מ: אמרת קודם שאת שקופה. האם התכוונת לזה שרואים את כל התהליך בתוצאה הסופית?

א: גם. תמיד נמשכתי לדברים שהם חשופים במהותם. אני משתדלת לעשות כמה שפחות תיקונים. יש איכויות מסוימות שיש בחומרים, בצבעים, בג'סטות שהן as is. לא לנסות לעשות מהם משהו אחר או להשתמש בהם כדי להראות כמה שאני מוכשרת. היה שלב שהבנתי עם עצמי בצורה יותר מודעת את המשמעות של הזמן ושל התהליך והעקבות

שלהם בתוך הציור - שזה חלק מהאיכות שיוצאת החוצה, ושמבחינתי התהליך הוא-הוא הדבר המשמעותי גם מבחינה קיומית חווייתית מפרספקטיבה של חיים. הציור הסופי הוא עדות בחומר וסיכום של רצף הבחירות בזמן מסוים, ובזמנית הוא לחלוטין שלם וסופי.

מ: הרבה מהעבודות מתחקות אחר צלמית שתצלום שלה היה תלוי לך בסטודיו. לפני שבוע כתבת לי גילויים מפתיעים עליה.

א: היא הגיעה אלי ממוזיאון קה-ברנלי, שזה מוזיאון לאמנויות ילדיות בפרז' שאני מאוד אוהבת לצלם בו. אני לא זוכרת איך זה קרה שהוא פתאום צץ והפך להיות הדימוי המרכזי שמלווה אותי בשנה וקצת האחרונות. לקראת התערוכה רציתי לוודא בדיוק מאיפה הפסל הזה והתברר לי שהוא מגיע ממקום שנקרא וילה קורונה במקסיקו והוא בעצם צלמית ששימשה לטקס של לווייה. בתשעת החודשים מאז שאמא שלי נפטרה זה משהו שמאוד מעסיק אותי, ופתאום הגילוי הכניס אותי להלם. הדימוי הוא של אמא שמחזיקה תינוק אבל היא יושבת... זה מאוד לא 'פייטה'. היא יושבת מאוד זקופה ומסתכלת ישר ויש לה אפילו חצי חיוך, והיא יושבת ברגליים מקופלות... זה קצת כמו בודהה-אישה. כל המגעל של אימהות - זה שהפכתי להיות אמא, זה שאיבדתי אמא, מאוד העסיק אותי. אני זוכרת שהיו שואלים אותי פעם אם האמנות שלי היא נשית, ואני זיהיתי אמנות נשית עם עדינות ומלאכות יד ולא הבנתי איך אני קשורה לזה. פתאום דווקא עכשיו כשנהייתי אמא הבנתי שזה כוח מטורף. אני ממש לא מרגישה שזה מקטין אותי או עושה אותי עדינה יותר, אני מחוברת למהות של החיים, לאדמה, למקום שהוא כמו אש או לבה.

מ: אולי נדבר רגע על הצופה? אני חושבת לעצמי, איזה מקום יכול להיות לצופה מול הציורים האלה. הצופה שנכנס לתוך מיצב שלך ואת גם מאפשרת לו להרכיב ציור בעצמו, להסתובב, לספוג את כל נקודות המבט, ובתערוכה הזו אני מרגישה שדרך השקיפות של התהליך יכול להיווצר הקשר הכי מעניין בינך לבין הצופה, לביני. אמנם אמרת שהעבודות הן סגורות, ויש משהו בציור שהוא באמת סגור, סופי. אבל...

א: הן עושות חשק לצייר.

מ: כן. וזה מרגיש שיכול להיווצר דיאלוג שלי עם העבודה גם אם תהליך הציור שלה הספציפי לא ממשיך...

א: כי זה דבר חי.

מ: ומשהו יכול להיווצר בתנועה הזו של הצורך לדייק משהו פנימי ביחס אליה. או בכלל ביחס לעולם. כי זה רק מקרה פרטי.

א: זה אוויר שנמצא בעבודה ונותן מרחב. יש חיות לעבודה עצמה. להבדיל מעבודה שהיא לחלוטין רעיון שאנחנו מבצעים אותו ואני לא מרגישה שקרה משהו למי שצייר. כשאני רואה אמנות שמרגשת אותי אני לרוב מרגישה את הבן-אדם ואת הנוכחות שלו. אני גם מאוד אוהבת לצפות במחול, לדוגמה. השימוש בגוף יכול להיות הדבר הכי חזק שיש. העיגול בתערוכה הוא לגמרי קנה המידה של הגוף שלי. יש משהו בעדות של התנועה שמבטא נואשות מסוימת. נואשות במובן הישיר והעוצמתי שלה. שהכרחי לי.